

Post Adoption Service

Evaluering, Ankestyrelsen, August 2017

2016

Ankestyrelsen

Ankestyrelsen

Teglholmsgade 3, 2450 København SV

Postadresse: Ankestyrelsen, 7998 Statsservice

www.ast.dk

Tlf.: 33 41 12 00

Åbningstid: 9.00-15.00 alle hverdage

Yderligere information om PAS findes på Ankestyrelsens hjemmeside: <https://ast.dk/born-familie/adoption/radgivning-til-adoptivfamilier>

Indhold

PAS i Haagerkonventionen.....	4
PAS i Danmark.....	4
Nye tiltag i 2016 og 2017.....	7
Adoption i tal og forskning.....	9
Opsummering.....	10
Evaluering af rådgivning til adoptivfamilier.....	11
Evaluering af den obligatoriske rådgivning til adoptivfamilier.....	15
Evaluering af børnegrupper.....	18
Evaluering af undervisning til fagpersoner.....	20
Evaluering af skemaer til PAS-konsulenter.....	24
Bilag.....	27

PAS i Haagerkonventionen

”Post Adoption Service” (PAS) er den internationale betegnelse for forskellige former for vejledning, støtte og rådgivning, som er henvendt til adoptivfamilien, den adopterede og de biologiske forældre både før, under og efter adoptionen. Danmark er forpligtiget til at fremme tiltag indenfor PAS gennem Haagerkonventionen om adoption.

*Centralmyndighederne skal, enten direkte eller gennem offentlige myndigheder eller behørigt godkendte institutioner i deres stat, tage alle passende forholdsregler navnlig med henblik på at fremme udviklingen af adoptionsrådgivning og støtte efter adoptionen i deres respektive stater.
Haagerkonventionen, artikel 9, litra c.*

Haagerkonventionen om international adoption blev underskrevet af Danmark ved udfærdigelsen i 1993, ratificeret af Danmark i 1997 og ved bekendtgørelse implementeret definitivt i Danmark pr. 1. januar 2003.

PAS i Danmark

PAS i Danmark udvikles og administreres af Ankestyrelsen og finansieres hovedsageligt af satspuljemidler.

Ved satspuljeforhandlingerne i 2006 blev der iværksat en 4-årig forsøgsperiode med rådgivning af adoptivfamilier.

Ankestyrelsen (da Familiestyrelsen) iværksatte i perioden 2007-2010 et PAS-rådgivningsprojekt med det formål at hjælpe adoptivforældre med at håndtere de udfordringer, som kan opstå i den første tid med et adoptivbarn.

Projektet var i første omgang tiltænkt adoptivfamilier, som fik mulighed for at modtage psykologfaglig rådgivning inden for de første tre år efter hjemtagelsen. Da projektet blev evalueret viste det sig, at en tidlig

rådgivningsindsats kan bidrage til, at adoptivforældre bedre kan håndtere de udfordringer, som kan opstå i adoptivfamilien.

I 2012-2013 blev der gennemført endnu et projekt. Ankestyrelsen tilbød udover rådgivning til adoptivfamilier også gratis undervisning til professionelle, fx skoler og børneinstitutioner. I tilbuddet havde adoptivfamilier mulighed for at modtage PAS-rådgivning op til fem år efter hjemtagelsen og særlig rådgivning i forbindelse med hjemtagelsen. Der var en egenbetaling på 100 kr. pr. rådgivningstime.

Den permanente ordning

På baggrund af erfaringerne fra de tidligere projekter ansøgte Ankestyrelsen (dengang Familiestyrelsen) om midler til at videreføre PAS i en udvidet og mere permanent form.

I 2014 fik Ankestyrelsen bevilget 6 millioner kr. årligt af satspuljemidlerne som en permanent bevilling. Bevillingen betyder, at Ankestyrelsen kan tilbyde flere aktiviteter til gavn for adopterede, adoptivfamilier og professionelle aktører.

Fra 2016 blev PAS-ordningen udbygget med en bevilling på 1,3 mio. kr.. Herefter kan adoptivfamilier benytte PAS-rådgivningen i to gange ti timer, indtil barnet fylder 18 år. Samtidig blev det gjort obligatorisk, at adoptivfamilierne skal modtage rådgivning i forbindelse med

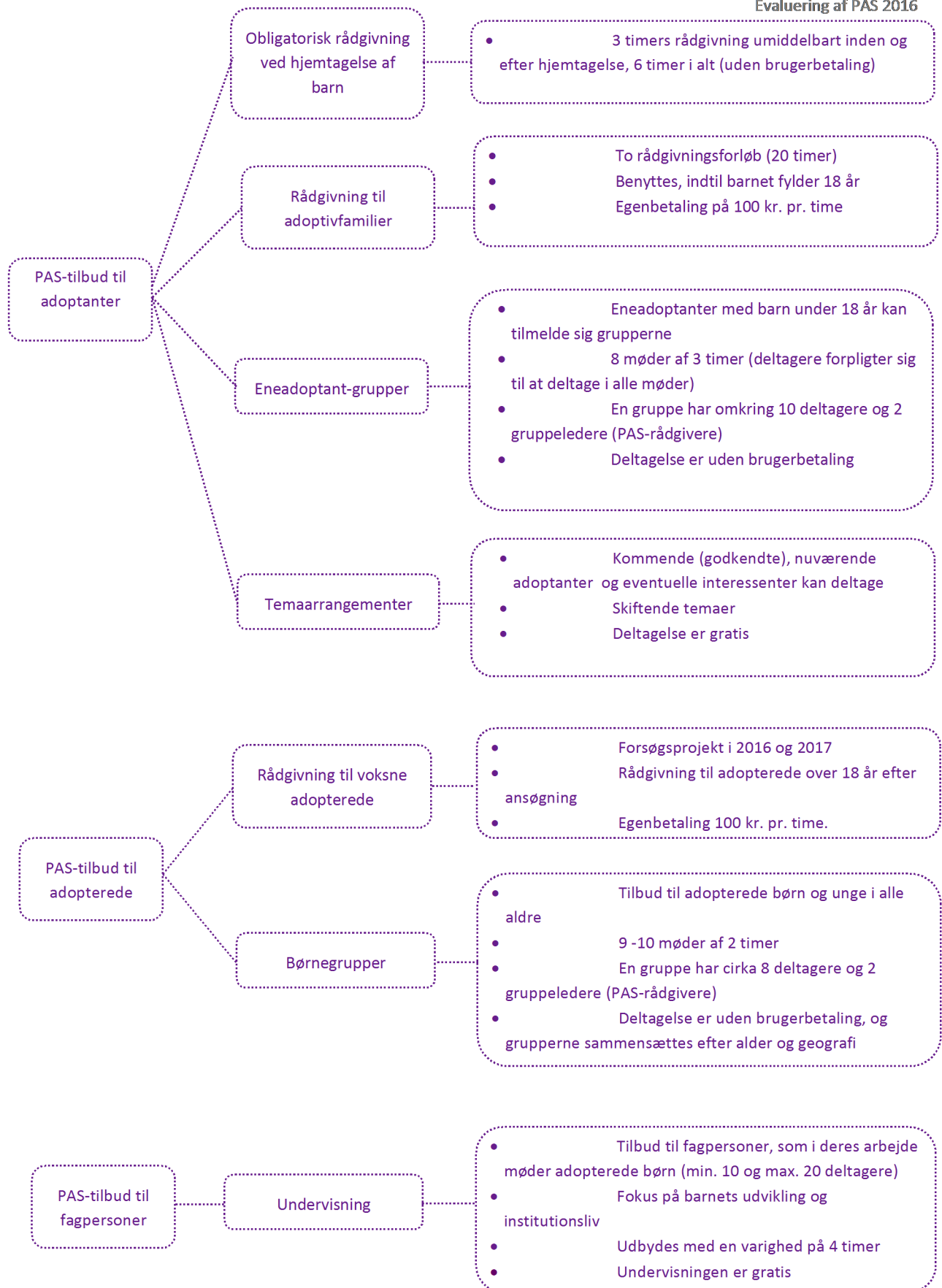
hjemtagelsen af barnet.

Endvidere blev der givet en midlertidig bevilling på 2 mio. kr. til rådgivning til voksne adopterede i 2016 og 2017.

PAS-ordningens tilbud omfatter nationale og internationale fremmedadoptioner og dermed ikke familie- eller stedbarnsadoptioner.

Der er på nuværende tidspunkt tilknyttet 19 PAS-rådgivere til Ankestyrelsen. Ordningen er landsdækkende.

Ankestyrelsens PAS-tilbud er skitseret på næste side.

Nye tiltag indenfor PAS

De seneste år har Ankestyrelsen iværksat flere tiltag og projekter indenfor PAS. De nyeste tiltag og projekter er beskrevet herunder.

Børnegrupper

Det overordnede mål med børnegrupperne er at arbejde med udvikling af børnenes identitet. Det bærende i børnegrupperne er børnenes livshistorier. Hvert møde i børnegrupperne har et særligt tema, og derudover skal der være plads til det, som børnene selv er optaget af her og nu.

Børnegrupperne er for adopterede børn og unge, og grupperne kan oprettes i alle dele af landet. En gruppe har ca. otte deltagere og to gruppeledere (PAS-rådgivere) og løber over ni eller ti møder, alt efter børnenes alder.

Hvert gruppemøde varer to timer. Der afholdes et gruppemøde cirka hver 14. dag med undtagelse af ferieperioder. Det sidste møde kan være med deltagelse af børnenes familier.

Deltagelse i børnegrupperne er uden brugerbetaling. Der er tavshedspligt i gruppen, hvilket betyder, at gruppelederne ikke videregiver personlige oplysninger og personlige udtalelser til andre udenfor gruppen. De deltagende børn lærer ligeledes om tavshedspligten.

Ene-adoptantgrupper

Adoptanter, som har adopteret alene og hvis barn er under 18 år, kan deltage i grupperne. Grupperne oprettes og sammensættes i forskellige dele af landet alt efter, hvor tilslutningen er størst. Der er omkring ti deltagere og to gruppeledere (PAS-rådgivere) i gruppen.

Hvert møde er en blanding af oplæg fra gruppelederne og plads til det, som deltagerne er optaget af. Det forventes, at deltagerne byder ind og deltager aktivt i gruppen.

Et gruppeforløb består af otte møder, og hvert gruppemøde varer tre timer. Der afholdes ca. et gruppemøde om måneden med undtagelse af ferieperioder. Gruppemødet ligger, så vidt muligt, på den samme ugedag hver måned, og deltagerne forpligter sig til at deltage i samtlige otte gruppemøder.

Deltagelse i et gruppeforløb er uden brugerbetaling.

Obligatorisk rådgivning i forbindelse med hjemtagelse af barn

Den obligatoriske PAS-rådgivning kaldes også for "fase 4", fordi rådgivningen er indført som en forlængelse af undersøgelses- og godkendelsesforløbet (fase 3). Den obligatoriske rådgivning er uden brugerbetaling, og hvis man adopterer som par, skal begge forældre deltage i alle rådgivningstimerne.

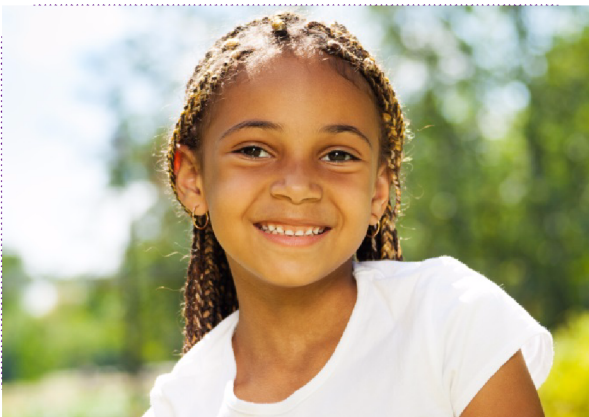

Når adoptivforældre har accepteret matchningen med et barn, skal adoptivforældrene modtage tre timers rådgivning, inden barnet hjemtages. Rådgivningen skal foregå inden for de seneste tre måneder inden hjemtagelsen, hvis dette er muligt. Det er ikke muligt at overføre ubrugte rådgivningstimer før hjemtagelsen til efter hjemtagelsen.

Inden for de første tre måneder, efter at adoptivforældrene er ankommet til Danmark med barnet, skal adoptivforældrene modtage yderligere tre timers obligatorisk rådgivning, som

kan foregå i adoptanternes hjem. Rådgivningen skal være afsluttet inden tre måneder efter hjemtagelsen. Eventuelle ubrugte timer kan ikke benyttes efter de tre måneder.

Rådgivningen både før og efter hjemtagelsen tager udgangspunkt i adoptivforældrenes egne tanker og følelser om adoptionen og det nye liv som adoptivfamilie. Det handler om at skabe gode rammer for barnets opvækst allerede fra det første møde. Det forudsætter derfor ikke, at der er opstået problemer eller andet, som har givet forældrene anledning til at søge støtte.

Hvis familien har brug for hjælp til, hvad de skal fokusere på i forbindelse med den obligatoriske rådgivning, kan PAS-rådgiveren tage fat på forskellige temaer, der er relevante for en god modtagelse og en god start på et nyt familieliv. Temaerne kan understøttes af både film og undervisning om barnet i adoptionsprocessen.

Rådgivning til voksne adopterede

I takt med udbredelsen af Ankestyrelsens almindelige PAS-rådgivning til adoptivfamilier har der været en efterspørgsel på et tilsvarende tilbud til den adopterede som voksen. PAS-rådgivning til voksne er et forsøgsprojekt, som

løber fra 2016 til 2017, og rådgivningen bevilliges efter ansøgning til Ankestyrelsen. Bevilligede rådgivningstimer skal derfor være brugt inden udgangen af 2017.

Adopterede, som er fyldt 18 år, har mulighed for at få bevilliget PAS-rådgivningen ved at udfylde et ansøgningskema. Der er en egenbetaling på 100 kr. pr. time, som afregnes direkte med rådgiveren.

En adoption varer hele livet, og der kan derfor også senere i livet opstå adoptionsrelaterede udfordringer. Udfordringerne kan blandt andet opstå ved livsændringer, fx et jobskifte, indgåelse af ægteskab, ved skilsmisse, eller når den adopterede selv bliver forælder.

Rådgivning til voksne adopterede evalueres selvstændigt i foråret 2018.

Temaeftermiddage

Temaeftermiddage bliver arrangeret af Ankestyrelsen og afholdes af PAS-rådgivere. Møderne er af to timers varighed, som blandt andet er tilrettelagt efter, hvad der rører sig blandt de adoptanter, der bruger PAS-rådgivningen. De første temaeftermiddage blev arrangeret i 2015, og i 2016 gennemførte Ankestyrelsen fire temaeftermiddage.

To eftermiddage omhandlede følelser i familien samt det at have en teenager i familien. Emnet blev særligt tilrettelagt efter behovet for at få mere viden om, hvad der er på spil hos adopterede teenagere. Ligeledes har emnet "eneadoptanter" været et tema.

Adoption i tal og forskning

Antallet af internationale og nationale adoptioner stiger og falder gennem årene. De seneste mange år er antallet af internationale adoptioner til Danmark dog faldet betydeligt. Antal internationale og nationale adoptioner de seneste fem år er skitseret herunder:

År	2012	2013	2014	2015	2016
Internationale adoptioner	219	176	124	97	84
Nationale adoptioner	14	22	14	6	9

PAS-tilbuddene henvender sig hovedsageligt til adoptivfamilier, hvor barnet fortsat er under 18 år. Derfor kan det være relevant at tegne et billede af, hvor mange adoptivfamilier, der potentielt er målgruppe for disse tilbud. Nedenfor er skitseret antal adoptioner, både nationale og internationale, fordelt på år. Det er vigtigt her at synliggøre, at der er tale om antal adoptioner i de givne årstal og dermed ikke, hvor gamle børnene var på adoptionstidspunktet. Som det fremgår nedenfor, kan cirka 8.500 adoptivfamilier være potentiel målgruppe for de tilbud indenfor PAS, som henvender sig til adoptivfamilier med børn under 18 år.

Rækken af tilbud indenfor PAS er øget i takt med, at viden om og forskning i adoptionens indvirkning på det enkelte barn, den biologiske familie og adoptivfamilien ligeledes er øget. I forbindelse med den politiske aftale om et nyt adoptionssystem i Danmark i oktober 2014 blev der afsat penge til forskning indenfor adoption.

SFI undersøger, hvordan det går de adopterede i Danmark. Undersøgelsen sammenligner forskellige årgange af adopterede med deres jævnaldrende ud fra, fx uddannelse, helbred og sociale forhold. Undersøgelsen forventes færdig i udgangen af 2017.

Aalborg Universitet har udarbejdet en rapport om emnet "Åbenhed i adoption og betydningerne heraf". Rapporten danner grundlag for en fælles forståelse for begrebet "åbenhed". Rapporten er en bred undersøgelse af, hvordan åbenhed forstås og praktiseres, og om der er måder at praktisere åbenhed på, som er bedre end andre.

Forskningsrapporten kan findes på Ankestyrelsens hjemmeside:

<https://ast.dk/publikationer/abenhed-i-adoption>

Opsummering

Ankestyrelsen oplever fortsat en øget søgning til tilbuddene inden for PAS. Samtidig er adoptanter, adoptivfamilier og professionelle generelt enige om, at PAS gør en forskel.

Tilbagemeldinger til Ankestyrelsen i form af diverse skemaer og elektroniske evalueringer er langt overvejende positive. Der er ønsker til forbedringer og ideer til fortsat udvikling af tilbuddene, men også en taknemmelighed for, at der eksisterer et tilbud, som kan have afgørende betydning for det enkelte adoptivbarn og den

enkelte adoptivfamilie.

I 2016 har Ankestyrelsen udvidet undervisningen af fagpersoner til også at omfatte psykologistuderende. Både undervisning til studerende og til fagpersoner i institutioner og skoler bidrager til at udbrede en nødvendig viden om adoptivbørns særlige forudsætninger.

I det følgende er evalueringerne af de enkelte PAS-tilbud beskrevet enkeltvis.

Evaluering af rådgivning til adoptivfamilier

Evalueringen omhandler det permanente rådgivningstilbud til adoptivfamilier. Alle adoptivfamilier har mulighed for at modtage rådgivning 20 timer pr. adopteret barn. Rådgivningen er et tilbud om at støtte forældre i den særlige forældreopgave og er derfor rettet til adoptanterne og dermed indirekte til adoptivbørnene. Rådgivningen tilbydes i forbindelse med nationale og internationale fremmedadoptioner og frem til, barnet fylder 18 år.

Adoptivforældrene retter selv henvendelse til en PAS-rådgiver med henblik på at starte et forløb. PAS-rådgiverne er fordelt over hele landet. Der er en egenbetaling på 100 kr. pr. rådgivningstime, som betales direkte til rådgiveren.

Ankestyrelsen har modtaget 120 besvarelser fra adoptanter i perioden fra den 1. januar til den 31.

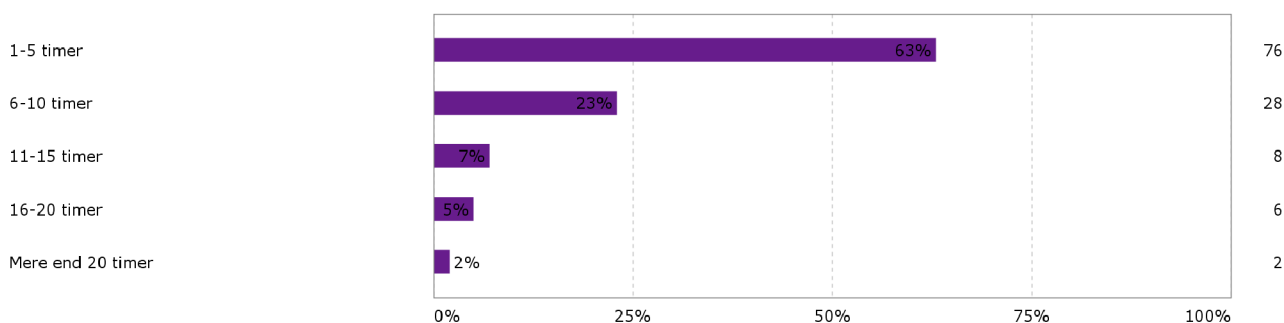
december 2016. Det er derfor vigtigt at gøre opmærksom på, at besvarelser modtaget i denne periode kan vedrøre rådgivning givet ultimo 2015. Samtidig kan besvarelser angående rådgivning givet ultimo 2016 først være modtaget i Ankestyrelsen i 2017, hvorfor de ikke er medtaget her. Spørgeskema til adoptanter kan findes under bilag.

Respondenterne har været både ene-adoptanter (10 procent) og par (90 procent). 11 procent af parrene lever ikke sammen længere.

Antal rådgivningstimer

Størstedelen af respondenterne har modtaget mellem en og ti timers rådgivning; kun få har modtaget mere end 20 timers rådgivning. Dispensation til mere end 20 timers rådgivning gives kun helt undtagelsesvis.

Hvor mange timers rådgivning har du samlet set modtaget ved det seneste rådgivningsforløb?

Udbytte af rådgivningen

97 procent af respondenterne mener, at rådgivningen har været brugbar i forhold til at håndtere de udfordringer og problemer, som de har oplevet.

"Vi har fået mange konkrete værktøjer, som har været guld værd, små ting som vi har kunnet gøre med stor betydning" (Kommentar fra respondent)

De få, som ikke mener, at rådgivningen har været brugbar, nævner blandt andet, at deres barn ikke har været modtagelig overfor de metoder, som rådgiveren foreslog. De respondenter, som ikke mente at rådgivningen var brugbar, angiver, at de har tænkt sig at søge rådgivning hos en anden

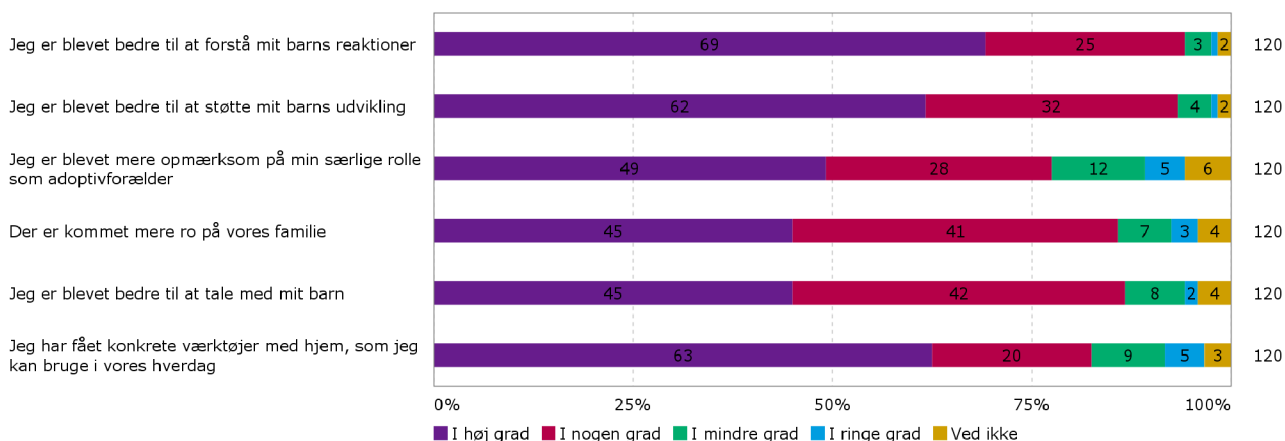
PAS-rådgiver, eller at de har søgt rådgivning udenfor PAS-ordningen.

Størstedelen af respondenterne giver udtryk for, at rådgivningen i høj grad eller i nogen grad har haft betydning for forholdet til deres børn.

"Helt enkelt: PAS-rådgivningen har gjort en afgørende og stor forskel for vores familie" (Kommentar fra respondent)

Adoptanterne giver udtryk for, at de er blevet bedre til at forstå barnets reaktioner, tale med deres barn og støtte barnets udvikling.

De er, som følge af rådgivningen, blevet mere opmærksomme på deres særlige rolle som adoptivforældre, og der er kommet mere ro på deres familie, oplyser de. Endelig angiver adoptanterne, at de har fået konkrete værktøjer, som de kan bruge i hverdagen.

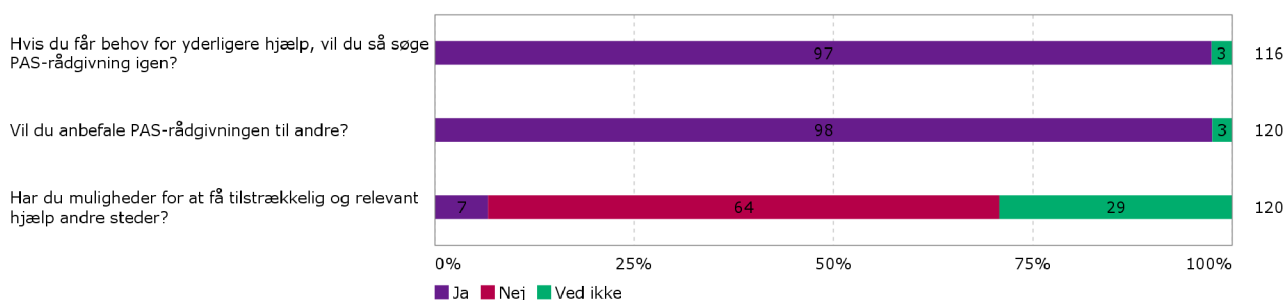

Respondenternes vurdering af PAS-ordningen

97 procent af respondenterne vil søge PAS-rådgivning igen, hvis de har behov for yderligere hjælp. Ca. ligeså mange respondenter vil anbefale PAS-rådgivningen til andre adoptanter.

Hovedparten mener ikke eller er i tvivl, om de kan få tilstrækkelig og relevant hjælp uden for PAS-tilbuddet.

"Der er ingen tvivl om, at rådgivningen har gjort en forskel i vores håndtering af vores datters udfordringer, og rådgivningen har været med til at sikre, at vi er blevet sammen som par og sammen kan hjælpe vores datter fremadrettet" (kommentar fra respondent)

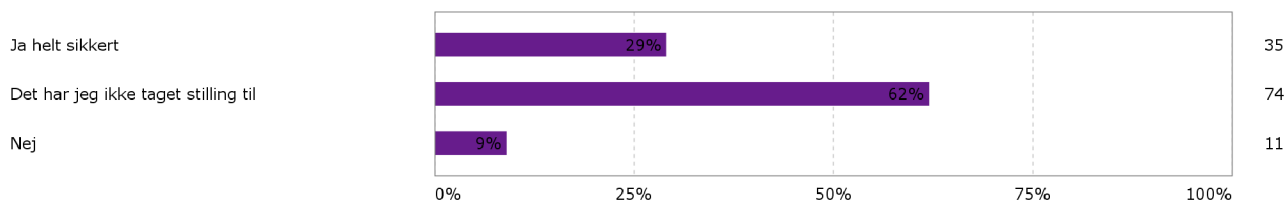

De respondenter, som har svaret, at de har mulighed for at få tilstrækkelig og relevant hjælp andre steder, nævner blandt andet kommunens sundhedsplejeske, hjælp gennem egne midler, netværk, forsikring og deltagelse i PAS-tilbuddet "Børnegrupper".

Egenbetaling

Adoptanter har en egenbetaling på 100 kroner pr. rådgivningstime, som betales direkte til rådgiveren. Ca. ti procent af respondenterne svarer, at de ikke ville have opsøgt rådgivningen, hvis de selv skulle betale det fulde beløb.

Ville du have opsøgt og modtaget rådgivning, hvis du selv skulle betale det fulde beløb for rådgivningen?

Størstedelen af dem, der ikke ville opsøge rådgivning, hvis de selv skulle betale, angiver blandt andet som grund, at de ikke har råd til rådgivningen, og at det er en stor ekstraudgift umiddelbart efter en adoption.

Respondenternes bemærkninger til PAS-rådgivningen

Respondenternes kommentarer til PAS-rådgivningen er langt overvejende positive. Flere nævner, at rådgivningen har haft afgørende betydning for deres familie og givet dem redskaber til bedre at forstå, imødekomme og hjælpe deres børn i forhold til de udfordringer, som opstår.

Flere nævner også, at muligheden for adoptionsspecifik rådgivning og sparring er unik, fordi den ikke findes andre steder. Den lave egenbetaling fremhæves som grund til, at mange søger rådgivning i god tid, inden problemerne føles for store og modtager den rådgivning, som de har brug for til at takle hverdagen.

Der er blandt respondenterne også et ønske om, at antallet af tildelte rådgivningstimer i højere grad skal afspejle barnets konkrete behov, da nogen kan have brug for mere end 20 timers rådgivning. Ligeledes er der et ønske om at udvide rådgiverkorpset, både i antal, men også på en sådan måde, at rådgivningen kan udvikles til også at omfatte terapi.

Der er også et ønske om, at adoptivfamilien har mulighed for at bruge rådgiveren i en given institution, skole eller lignende i forbindelse med et konkret barns udfordringer. Dette er ikke muligt i dag, da omtale af et konkret barn og arbejdet med et konkret barns vanskeligheder er en opgave, som er forankret i kommunen. Hertil kommer etiske overvejelser om blandt andet fagpersoners tavshedspligt.

Afslutningsvis er der et ønske om, at PAS-ordningen bliver mere synlig, så flere får mulighed for at benytte sig af ordningen.

Ankestyrelsen oplyser alle adoptanter om muligheden for at benytte PAS-rådgivningen på de adoptionsforberedende kurser og ved uddeling af foldere om den obligatoriske rådgivning. Oplysning om PAS sker også gennem Ankestyrelsen hjemmeside, ved vejledning gennem Danish International Adoption (DIA) og ved oplysning gennem Statsforvaltningen.

Kommentarer til ordningen og inputs til forbedringer vil indgå i Ankestyrelsens videre udvikling af PAS-ordningen.

Evaluering af den obligatoriske rådgivning til adoptivfamilier

Evalueringen omhandler den obligatoriske rådgivning til adoptivfamilier umiddelbart før og efter hjemtagelsen. Den obligatoriske rådgivning kaldes også "fase 4", da rådgivningen er en naturlig forlængelse af de tre faser i forløbet vedrørende godkendelse til adoption.

Der går ofte lang tid mellem det adoptionsforberedende kursus og hjemtagelsen af barnet. Derfor er den obligatoriske rådgivning en vigtig opfriskning af den viden, som adoptanterne tilegnede sig på det forberedende kursus.

Adoptanterne retter selv henvendelse til den PAS-rådgiver, som de ønsker at modtage rådgivning hos. Rådgivningen skal modtages indenfor tre måneder op til hjemtagelsen (tre timers rådgivning). Indenfor de første tre måneder efter hjemtagelsen skal adoptanterne igen modtage rådgivning (tre timers rådgivning). Rådgivningen

efter hjemtagelsen kan, af hensyn til barnet, foregå i adoptanternes hjem. Rådgivningen er uden brugerbetaling.

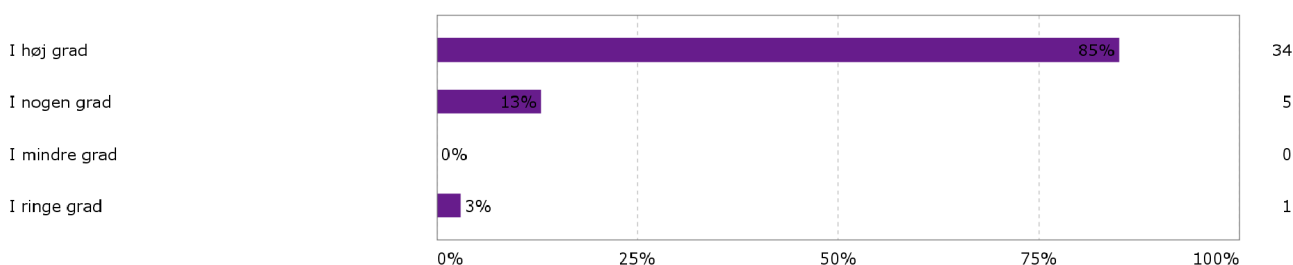
Ankestyrelsen har modtaget 40 besvarelser fra adoptanter i perioden fra den 1. januar til den 31. december 2016. Det er i den forbindelse vigtigt at gøre opmærksom på, at besvarelser angående rådgivning givet ultimo 2016 først kan være modtaget i Ankestyrelsen i 2017, hvorfor de ikke er medtaget her.

Respondenterne har været både ene-adoptanter (5 procent) og par (95 procent).

Udbytte af rådgivningen

Langt størstedelen af respondenterne svarer, at rådgivningen i høj grad eller i nogen grad var brugbar i forhold til at håndtere de udfordringer, som de stod overfor.

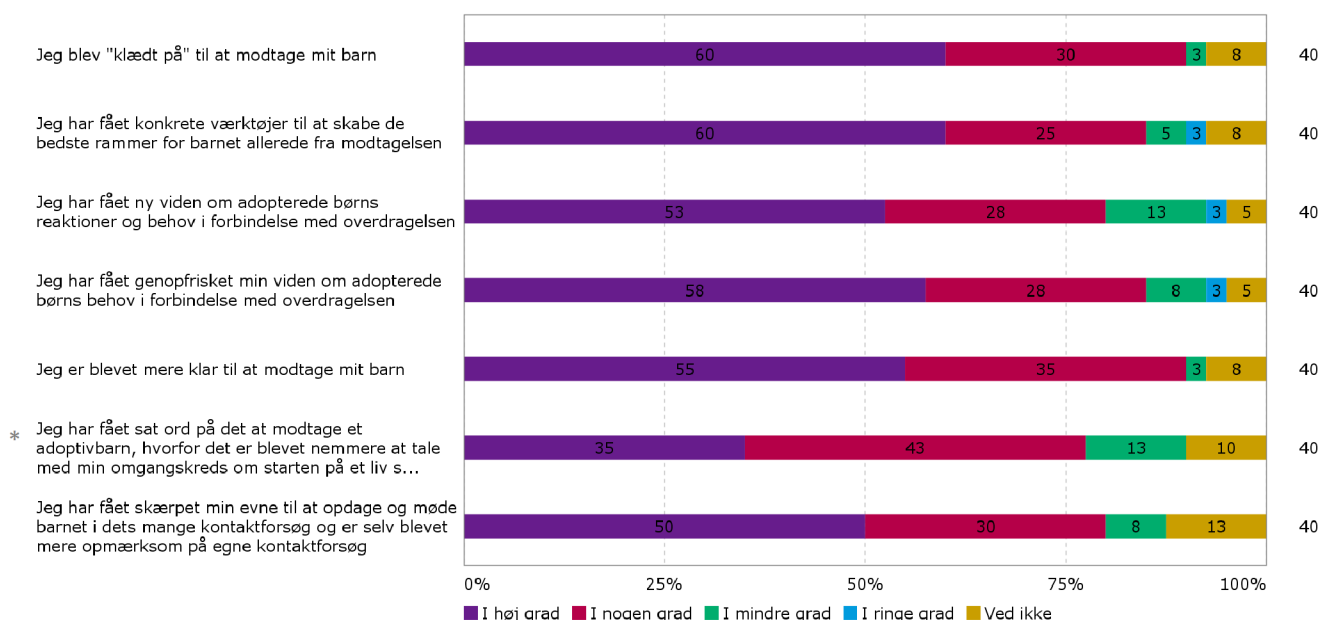
I hvor høj grad har PAS-rådgivningen været brugbar i forhold til at håndtere de udfordringer og problemer, som du har oplevet?

Adoptanterne giver udtryk for, at de er blevet "klædt på" til at modtage deres barn, at de er blevet mere klar til at modtage deres barn, og at de har fået sat ord på det at modtage et adoptivbarn.

De mener, at de som følge af rådgivningen, har

fået konkrete værktøjer til at skabe de bedste rammer for barnet allerede fra modtagelsen. Samtidig giver adoptanterne udtryk for, at de har fået viden om barnets behov og reaktioner i forbindelse med overdragelsen, og at de har fået skærpet deres evne til at opdage og møde barnets og deres egne kontaktforsøg.

*Jeg har fået sat ord på det at modtage et adoptivbarn, hvorfor det er blevet nemmere at tale med min omgangskreds om starten på et liv som adoptivfamilie.

Adoptanterne kommenterer blandt andet, at de har fået en overordnet god vejledning om at modtage et barn. Flere nævner, at de specielt havde glæde af rådgivningen efter hjemtagelsen og har et ønske om at fordele timeantallet henholdsvis før og efter hjemtagelsen anderledes, så der modtages flere timer efter hjemtagelse end før hjemtagelse.

"Vi har været meget glade for det obligatoriske PAS-forløb... Men behovet var større efter hjemkomst end før." (kommentar fra respondent)

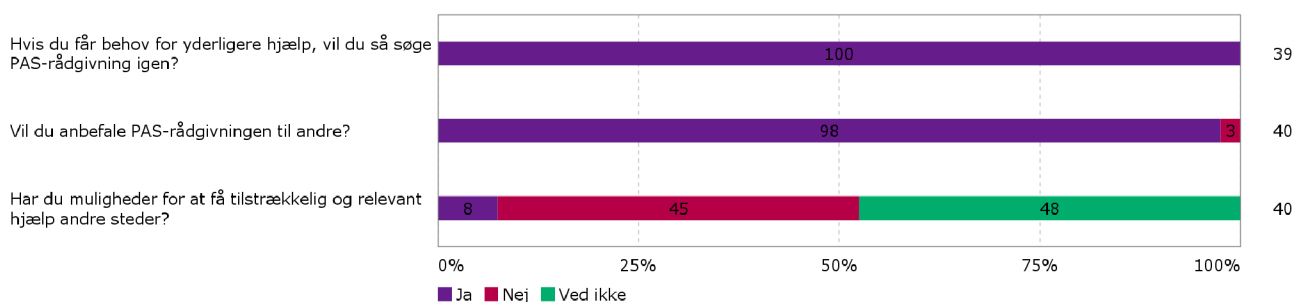
Andengangsadoptanter nævner, at de specielt har haft glæde af at bruge rådgivningen til at adressere eventuelle eller potentielle søskendeproblematikker.

"Jeg har mest brugt rådgivning i forhold til stadig at tilgodese og anerkende storebror i det at få en lillesøster ind i familien" (kommentar fra respondent)

Respondenterne vurdering af den obligatoriske PAS-rådgivning

Alle adoptanterne svarer, at de vil opsøge PAS-rådgivning igen, hvis de får behov for yderligere hjælp, og 98 procent af adoptanterne vil anbefale PAS-rådgivning til andre. Langt størstedelen af adoptanterne svarer "nej" eller "ved ikke" til spørgsmålet om, de har mulighed for at få tilstrækkelig og relevant hjælp andre steder.

De, som svarer, at de kan finde hjælp andre steder, nævner blandt andet sundhedsplejersken, familien og venner, som selv har adopteret.

Respondenternes bemærkninger til den obligatoriske PAS-rådgivning

Respondenternes kommentarer til den obligatoriske rådgivning er langt overvejende positive. Især rådgivningen efter hjemtagelsen bliver nævnt som meget brugbar og flere ønsker, at der bliver mulighed for at modtage mere rådgivning efter hjemtagelsen.

Adoptanterne giver udtryk for, at rådgivningen havde stor betydning for deres forberedelse, og at rådgivningen har medvirket til, at de føler sig trygge ved, at de agerer på den rigtige måde i forhold til deres barn.

Adoptanterne ønsker blandt andet, at der bliver mulighed for fx at maile til en PAS-rådgiver med kortfattede konkrete spørgsmål, som måske ikke kræver en reel rådgivningstime, men som kan have stor betydning i hverdagen. Andre foreslår

en obligatorisk rådgivning for institutioner, som modtager adoptivbørn, da de oplever, at kendskabet til adoptivbørn her kan være minimalt. Der er ligeledes et ønske om, at der på det adoptionsforberedende kursus kan deltage adoptanter, som kan fortælle om deres oplevelser i forbindelse med hjemtagelsen.

"Vi har enorm stor glæde af PAS. Ville nødig være foruden. Det er en stor hjælp og så vigtigt at få støtte og hjælp af kompetente mennesker... Især det, at PAS-rådgiveren kom hjem til os efter hjemkomst, var meget positivt. Vil anbefale PAS til alle adoptanter. Det er efter min mening uundværligt, hvis man gerne vil hjælpe og møde sit barn bedst muligt" (kommentar fra respondent)

Kommentarer til ordningen og inputs til forbedringer vil indgå i Ankestyrelsens videre udvikling af PAS-ordningen.

Evaluering af børnegrupper

Børnegrupperne er for adopterede børn og unge. Grupperne oprettes efter geografi og barnets alder og kan oprettes i alle dele af landet, når der er børn nok til at oprette gruppen. Tilbuddet blev introduceret i 2015, og indtil videre har Ankestyrelsen oprettet syv børnegrupper.

I 2016 er to børnegrupper blevet afsluttet. Børnene har evalueret det forløb, som de har været igennem. Denne evaluering inkluderer svar fra disse to børnegrupper. Børnene evaluerer gruppeforløbet skriftligt. I denne evaluering er ligeledes medtaget adoptivforældrenes evaluering af gruppeforløbet. Denne evaluering udfyldes ligeledes skriftligt efter endt forløb. Spørgeskema til børnegrupper og adoptivforældre kan findes under bilag.

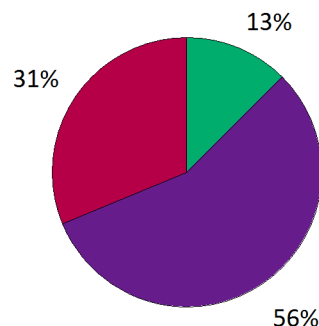
Børnenes vurdering af forløbet i børnegrupperne
De fleste børn har været glade for at være med i gruppen. 94 procent af børnene svarer, at det har været godt eller meget godt at deltage i forløbet. Ligeledes svarer 94 procent af børnene, at de har følt sig trygge eller meget trygge i gruppen. Ingen børn svarer, at det ikke har været godt at deltage, eller at de ikke har følt sig trygge i grupperne. Samtlige børn i grupperne vil anbefale grupperne til andre.

Gruppenlederne i børnegrupperne er alle PAS-rådgivere. Samtlige børn svarer, at de synes gruppelederne har været gode eller meget gode.

Det har været en gennemgående holdning blandt børnene, at det har været godt at møde andre på samme alder og høre deres historie. De fleste børn i grupperne synes også, at de har lært meget om det at være adopteret.

Hvor meget synes du, at du har lært om at være adopteret?

■ Meget lidt ■ Lidt ■ Ret meget ■ Virkelig meget

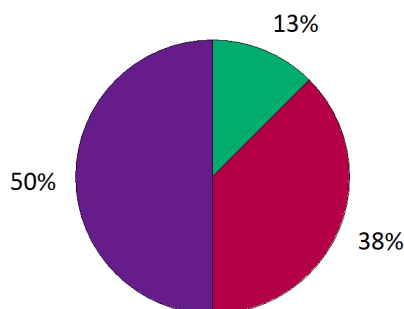

En stor del af arbejdet i grupperne omhandler barnets identitet og selvopfattelse og at få barnet til at sætte ord på dette. Hvem er jeg, når jeg kommer fra to lande? Når jeg har to sæt af forældre? Når jeg måske ser anderledes ud? Dermed er det bærende i børnegrupperne børnenes egne livshistorier.

Halvdelen af børnene svarer, at de efter at have startet i gruppen har talt med andre om det at være adopteret. 94 procent af børnene svarer endvidere, at de har lært noget, som de kan bruge fremover.

Har du (efter du er startet i gruppen) talt mere med andre og/eller

■ Nej ■ Måske lidt ■ Ja ■ Meget mere

Børnenes kommentarer til børnegrupeerne

Børnene bliver i forbindelse med evalueringen bedt om at kommentere på en række spørgsmål om gruppeforløbet.

Flere børn skriver, at de været glade for at høre andres historie om det at være adopteret og at tale med andre om deres situation. Børnene fremhæver også fællesskabet som noget, der har været særligt godt.

"Livshistorierne er vildt fede og de voksne er vildt søde" (kommentar fra respondent)

Børnene bliver spurgt, om der var noget ved forløbet, som de ikke syntes var godt. Her nævner børnene blandt andet, at de ville ønske, at der havde været møder oftere, og at det for nogen var svært at styre deres følelser.

De fleste børn synes ikke, at gruppelederne skal gøre hverken mere eller mindre af noget fremover. Det bliver dog nævnt, at nogle gerne ville have haft flere opgaver, og at nogle af børnene gerne ville have haft en plan for, hvad der skulle ske inden starten af timen.

Forældrenes evaluering af forløbet i børnegrupeerne

Samtlige forældre, som har besvaret spørgeskemaet, har været meget tilfredse med gruppetilbuddet og har haft et godt indtryk af gruppelederne. Alle forældre har haft en fornemmelse af, at deres barn var meget interesseret i at deltage i forløbet, og at deres barn fik et godt udbytte af deltagelse i gruppen.

Forældrene kommenterer blandt andet, at gruppelederne styrede grupperne godt og har hjulpet børnene, også når det har været svært. Gruppemøderne afholdes uden forældre, hvilket bliver fremhævet som en god ide. Der er desuden et ønske om, at børnene efter endt gruppeforløb får hjælp til at holde kontakten med hinanden. Endelig nævnes det, at et weekendophold kunne være godt for børnene, da de der ville have mulighed for at gå i dybden med forskellige udfordringer.

"Min datter har haft overordentlig meget udbytte af tilbuddet – det har fra første dag givet mening og ro i hendes sind. Timerne med jævnbyrdige venner har givet hende perspektiv i hendes egen situation" (kommentar fra respondent)

Samtlige forældre vil anbefale grupperne til andre.

Kommentarer til ordningen og inputs til forbedringer vil indgå i Ankestyrelsens videre udvikling af PAS-ordningen.

Evaluering af undervisning til fagpersoner

Evalueringen omhandler tilbuddet om undervisning til fagpersoner, som arbejder med eller kan komme i berøring med, adopterede børn og unge eller fagpersoner, som indgår i et relevant uddannelsesforløb.

Undervisningen har fokus på aspekter ved det adopterede barns udvikling og institutions- og skoleliv og har til formål at levere adoptionsspecifik viden til professionelle.

Undervisningen er af generel karakter. Det betyder, at undervisningen ikke må omhandle et konkret barn af hensyn til beskyttelsen af det enkelte barn med etik, tavshedspligt og opgavefordeling (kommune og PAS-tilbuddet imellem) for øje. Da undervisningen er rettet mod professionelle fagpersoner, deltager de adopteredes forældre ikke i undervisningen.

PAS-rådgivere varetager undervisningen, som udbydes med en varighed på fire timer.

Der er i 2016 gennemført 116 PAS-undervisningsarrangementer til i alt 1.874

tilmeldte fagpersoner.

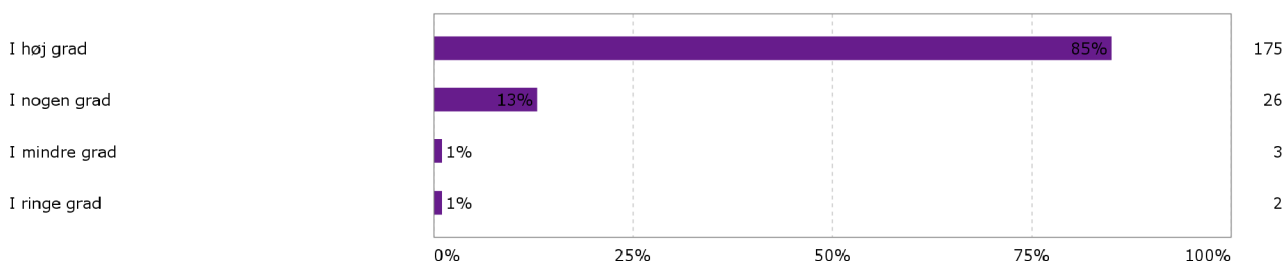
Ankestyrelsen har modtaget 206 besvarelser fra fagpersoner i perioden fra den 1. januar til den 31. december 2016. Det er derfor vigtigt at gøre opmærksom på, at besvarelser modtaget i denne periode kan vedrøre undervisning givet ultimo 2015. Samtidig kan besvarelser angående undervisning givet ultimo 2016 først være modtaget i Ankestyrelsen i 2017, hvorfor de ikke er medtaget her.

Størstedelen af respondenterne er ansat i hhv. skole regi (49 procent) og i daginstitution (27 procent). De resterende respondenter er bl.a. sagsbehandlere i kommuner eller Statsforvaltningen, sundhedsplejesker, dagplejere, psykologer og psykologistuderende m.fl.

Undervisningens faglige niveau

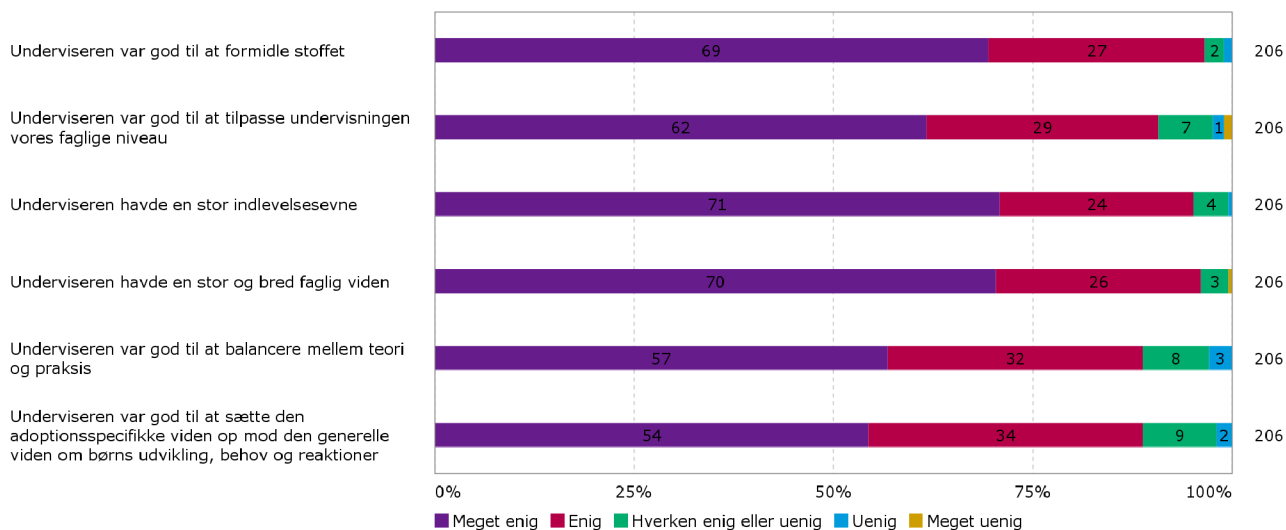
Størstedelen af respondenterne svarer, at det faglige niveau af undervisningen i høj grad eller i nogen grad var tilfredsstillende.

Var det faglige niveau af undervisningen tilfredsstillende?

99 procent af respondenterne svarer desuden, at underviserens faglige kompetencer i høj grad eller i nogen grad var tilfredsstillende.

Respondenterne er overvejende enige eller meget enige i, at underviseren har været god til at formidle stoffet og relatere undervisningen til den konkrete faggruppe.

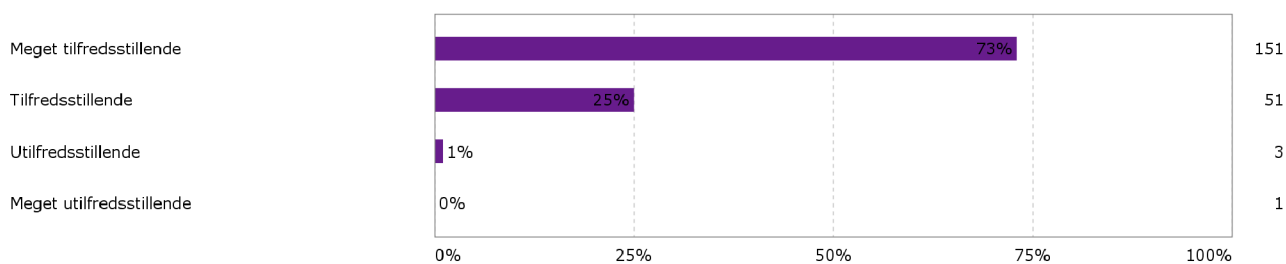

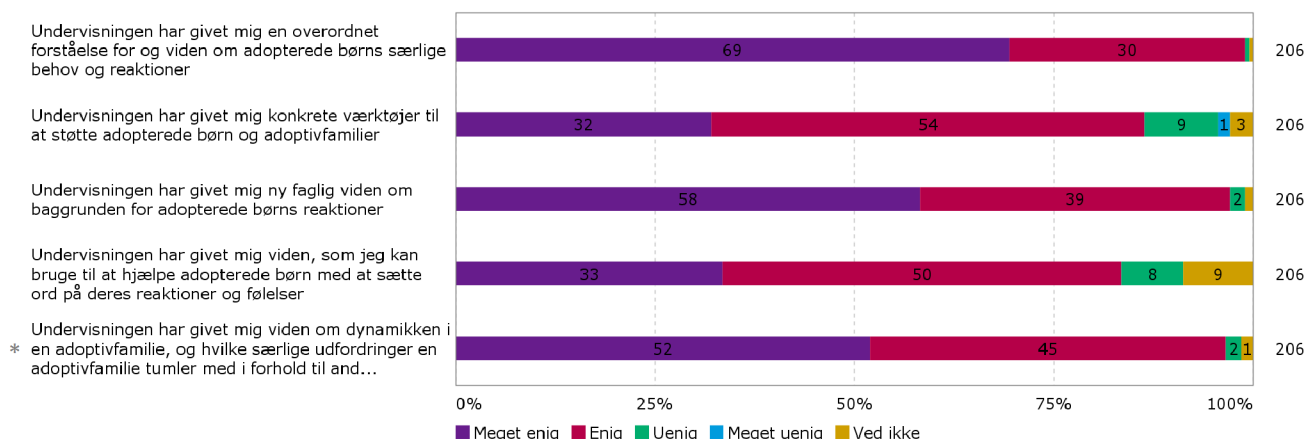
Udbytte af undervisningen

Størstedelen af respondenterne mener, at undervisningen var tilfredsstillende eller meget tilfredsstillende (98 procent). Samtidig mener langt de fleste respondenter, at undervisningen har givet dem ny viden om adoption og

adoptivbørns særlige behov og konkrete værktøjer, som de kan bruge i hverdagen.

Hvordan vurderer du samlet set undervisningen?

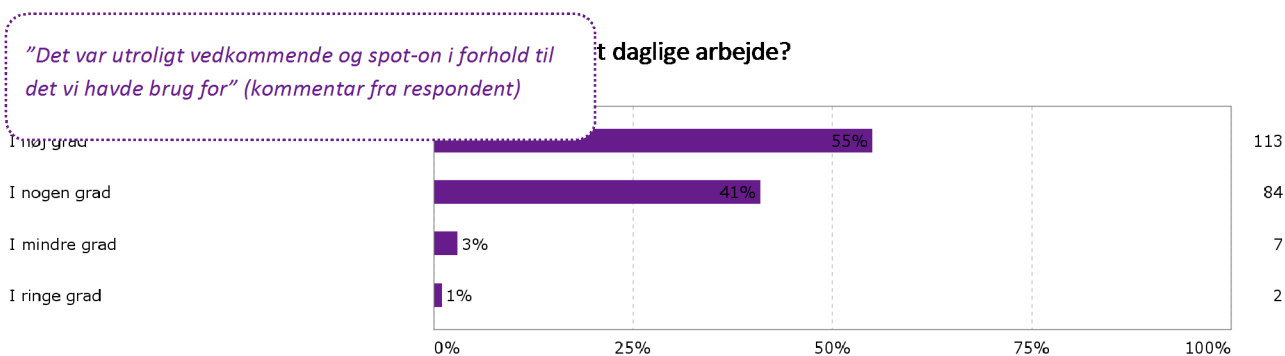

*Undervisningen har givet mig viden om dynamikken i en adoptivfamilie, og hvilke særlige udfordringer en adoptivfamilie tumler med i forhold til andre børnefamilier

Angående mangler ved undervisningen nævner respondenterne blandt andet, at de gerne ville have mulighed for at få udleveret det brugte undervisningsmateriale og de slides, som underviseren brugte.

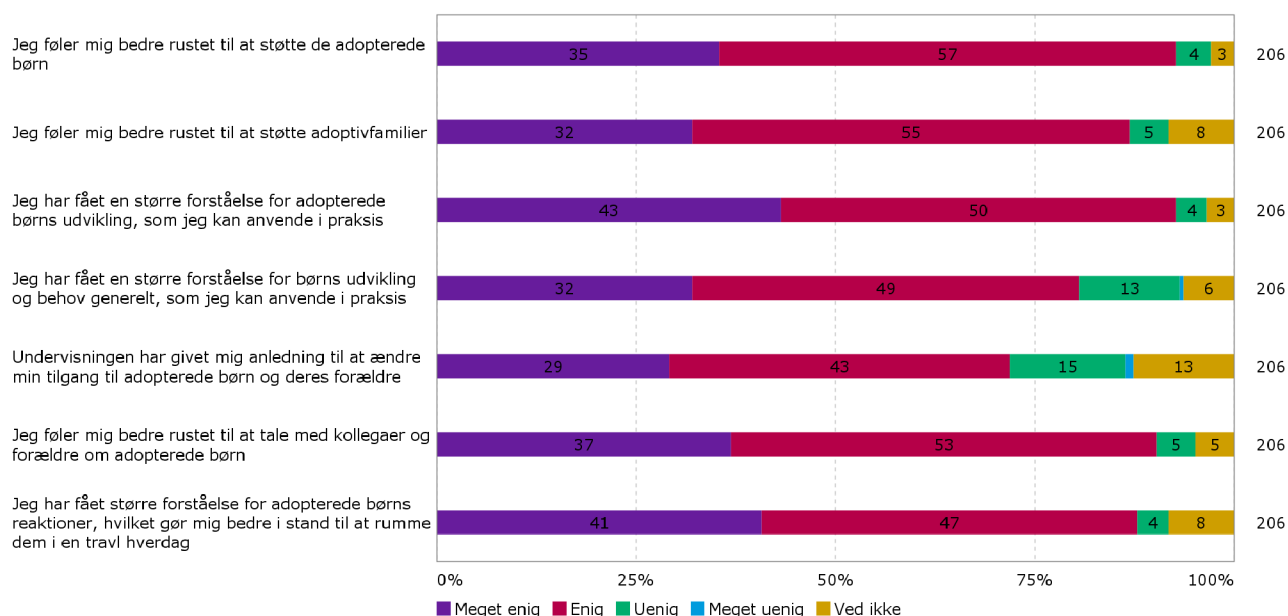
Samtidig nævner respondenterne, at de gerne ville have haft endnu mere tid til sparring og spørgsmål og eventuelt have mulighed for et opfølgende besøg fra underviseren.

96 procent af respondenterne svarer, at undervisningen i høj grad eller i nogen grad var relevant i deres daglige arbejde.

De respondenter, som svarer, at undervisningen i mindre grad eller i ringe grad var relevant for deres daglige arbejde, kommenterer blandt andet, at de kun i meget begrænset omfang har kontakt med adoptivbørn. Få kommenterer, at de

mener, at niveauet af undervisningen var for lavt eller at de ikke følte, at de fik tilstrækkelige konkrete redskaber i undervisningen.

Udsagn om manglende emner i undervisningen

Respondenterne bliver i afslutningen af spørgeskemaet spurgt, om de har bemærkninger til mangler i undervisningen eller ideer til, hvordan undervisningen kan forbedres. Af de bemærkninger, som går igen, kan blandt andet nævnes muligheden for at sparre med underviseren om et konkret barns problematikker. Dette er dog, som tidligere nævnt, kun muligt i en generaliseret form.

Mere konkrete redskaber til at arbejde med både familien og barnet efterspørges, ligesom der er et

ønske om muligheden for at fokusere særligt på håndteringen af den adopterede teenager.

Afslutningsvis kan nævnes, at flere efterspørger muligheden for en opfølgingsundervisning, når fagpersonalet har haft mulighed for at arbejde med de nye redskaber i en vis periode.

Kommentarer til ordningen og inputs til forbedringer vil indgå i Ankestyrelsens videre udvikling af PAS-ordningen.

Evaluering af PAS-rådgivernes besvarelser

Efter endt rådgivningsforløb udfylder hver PAS-rådgiver et skema, som relaterer sig til det enkelte rådgivningsforløb. I det følgende beskrives data fra disse skemaer, som er afsluttet og modtaget i Ankestyrelsen fra 1. januar 2016 til og med 31. december 2016. Det er derfor vigtigt at gøre opmærksom på, at skemaer modtaget i denne periode kan vedrøre rådgivning givet ultimo 2015. Samtidig kan skemaer angående rådgivning givet ultimo 2016 først være modtaget i Ankestyrelsen i 2017, hvorfor de ikke er medtaget her.

Der kan i materialet være flere besvarelser fra en given familie, hvis et rådgivningsforløb er afsluttet og efterfølgende genoptaget.

Data vedrører det permanente rådgivningstilbud til adoptanter. Ankestyrelsen evaluerer særskilt på tilbud om rådgivning til voksne adopterede. Denne evaluering vil blive udarbejdet i foråret 2018. Skema til udfyldelse af PAS-rådgivere kan findes under bilag.

Skemaerne udfyldes i fællesskab af PAS-rådgiveren og adoptanterne, idet der indsamles grundlæggende materiale, som benyttes til blandt andet administrationsmæssige hensyn i Ankestyrelsen. Adoptanterne bliver derfor også spurgt, om de er indforståede med, at PAS-rådgiveren oplyser om rådgivningens karakter til Ankestyrelsen, fx til statistik og generel forbedring af PAS-ordningen. Kun skemaer, hvor adoptanterne har svaret "ja" til dette spørgsmål, er medtaget her.

Ankestyrelsen har modtaget i alt 227 besvarelser af skemaer fra PAS-rådgiverne i 2016.

En procent af rådgivningen er givet over WIRE

(sikker telefonforbindelse). I disse tilfælde godkendes rådgivningen særskilt af Ankestyrelsen forinden via skriftlig forespørgsel fra PAS-rådgiveren.

Ved rådgivningens start var ni procent af adoptivforældrene fraskilt, 78 procent gift eller samlevende, og 13 procent var eneadoptanter.

Problematikker bearbejdet i rådgivningen

Næsten 40 procent af de adoptivforældre, som første gang skal beskrive deres barn overfor PAS-rådgiveren, beskriver, ifølge rådgiveren, at barnet viser tegn på stress. Ca. 15 til 20 procent beskriver, at barnet har koncentrationsbesvær, har tilknytningsvanskeligheder eller er udadreagerende.

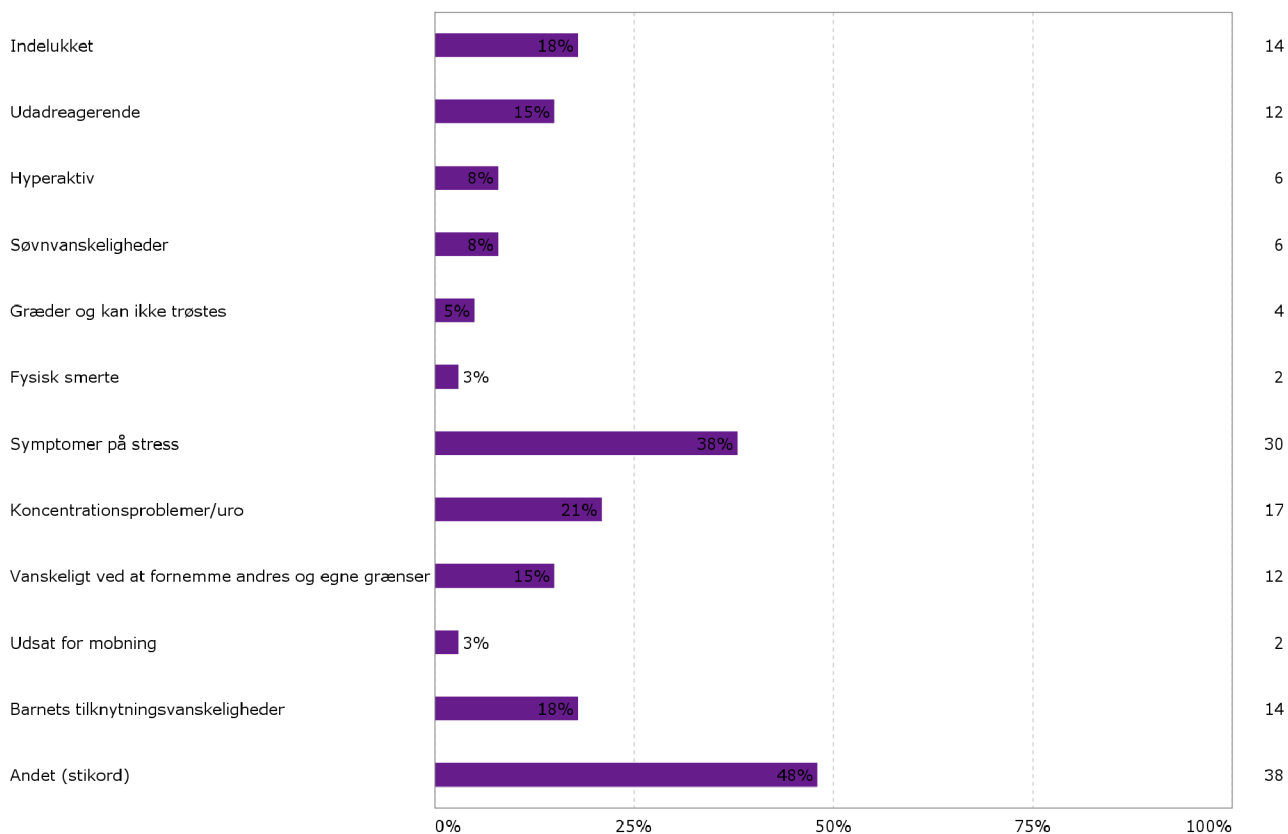
Under kategorien "andet" nævnes blandt andet udfordringer i forbindelse med skole eller skolestart, problemer i parforholdet, søskendeproblematikker, angst og sproglige udfordringer. Det er med andre ord meget forskelligartede problematikker, som adoptivforældrene henvender sig til PAS-rådgiverne med.

Det er vigtigt i denne sammenhæng at pointere, at det er PAS-rådgiveren, der afkrydser skemaet. Det er dermed et udtryk for rådgiverens

vurdering af adoptivforældrenes oplyste

udfordringer ved første rådgivningsmøde.

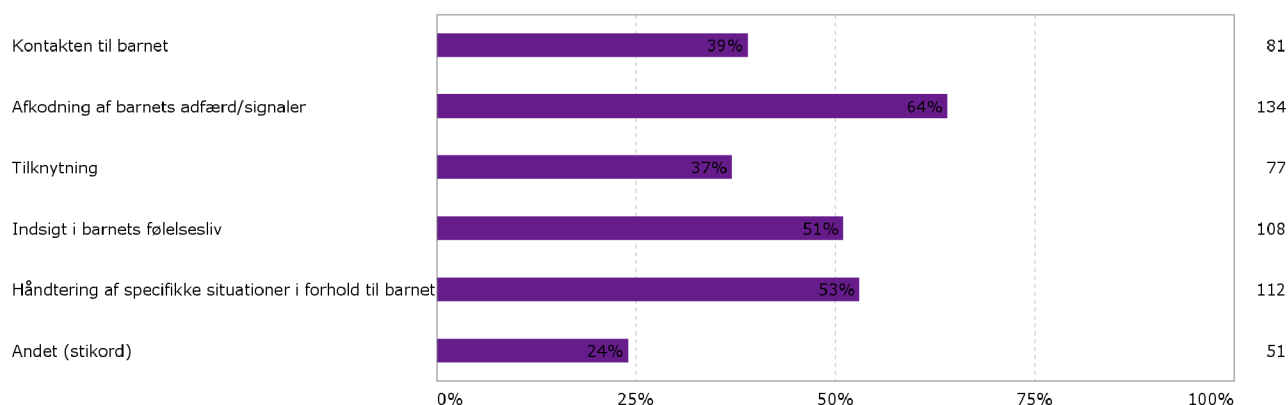
Barnet beskrives af forældre til PAS-rådgiver som (ved forløbets start – afkrydses af PAS-rådgiver)

PAS-rådgiverne vurderer ved afslutningen af et rådgivningsforløb, hvilke problematikker adoptanten har arbejdet med i løbet af rådgivningen. 64 procent angiver, at de har arbejdet med adoptivforældrenes afkodning af barnets adfærd og signaler. I ca. halvdelen af tilfældene er der arbejdet med

adoptivforældrenes indsigt i barnets følelsesliv og håndtering af specifikke situationer i forhold til barnet. I kategorien "andet" har PAS-rådgiverne blandt andet angivet skolestartsproblematikker, sociale vanskeligheder, følelse af anderledeshed, stress, angst og problemer i parforholdet.

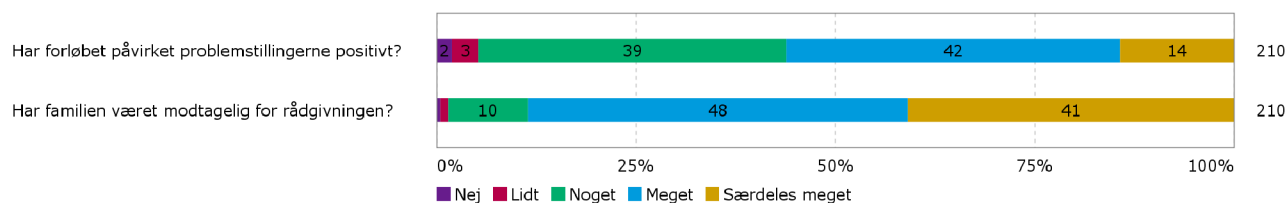
Der er arbejdet med følgende problematikker (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver ved rådgivningsforløbets afslutning)

PAS-rådgiverne vurderer i 56 procent af tilfældene, at forløbet positivt har påvirket problemstillingerne meget eller særdeles meget. Kun i fem procent af tilfældene mener PAS-rådgiverne, at forløbet har haft ingen eller lidt positiv påvirkning på problemstillingerne.

I langt størstedelen af tilfældene, 89 procent, mener PAS-rådgiverne, at familien har været modtagelig overfor rådgivningen.

PAS-rådgiverens vurdering af rådgivningsforløbet (ved forløbets afslutning)

PAS-rådgiverne angiver desuden, at 80 procent af adoptanterne, dem bekendt, ikke har fået hjælp til at håndtere problematikkerne andet sted end i PAS-regi. Otte procent har, dem bekendt, fået

hjælp før PAS-rådgivningen, mens 11 procent, dem bekendt, har fået hjælp efter rådgivningsforløbets ophør.

Bilag 1. Spørgeskema til adoptivfamilier

Angiv hvilken type PAS-rådgivning der er tale om

- (1) Almindelig PAS-rådgivning
- (2) Obligatorisk PAS-rådgivning
- (3) Voksne adopterede PAS-rådgivning

Barnets navn

Barnets CPR-nummer (uden bindestreg): Alternativt kan barnets fødselsdato oplyses hvis CPR-nummer ikke er muligt. Hvis fødselsdatoen oplyses, skrives der 9-taller som de sidste fire cifre.

Dato for rådgivning (angiv dato som ddmmyyyy):

Antal timer i dag

- (1) 1
- (2) 2
- (3) 3

Forælders navn

Forælders mailadresse (kun én mailadresse oplyses):

Obligatorisk PAS-rådgivning (3 timer i tidsrummet 3 mdr. før barnets hjemtagelse og 3 timer i tidsrummet 3 mdr. efter barnets hjemtagelse. Max 3 timer pr. gang)

Er rådgivningen foregået i hjemmet (max 3 timer og kun efter hjemtagelsen af barnet)

- (1) Ja

(2) Nej

Afsluttes den obligatoriske rådgivning med denne rådgivning?

(1) Ja

(2) Nej

Almindelig PAS-rådgivning (20 timer i alt op til barnets 18. år. Max 2 timer pr. gang)

Er dette den første rådgivningstime (i forhold til det aktuelle forløb)?

(1) Ja

(2) Nej

Afsluttes forløbet med denne rådgivning (afsluttes hvis rådgivning ikke benyttes i 6 mdr.)?

(1) Ja

(2) Nej

Er der benyttet anden PAS-rådgiver (dvs. fra 1. januar 2016)?

(1) Ja

(2) Nej

Hvis ja, hvor mange timer er der modtaget rådgivning hos anden rådgiver (fra 1. januar 2016)?

Jeg er indforstået med, at PAS-rådgiver oplyser om den afholdte PAS-rådgivning, jf. side 2(Oplysningerne benyttes til statistik og til løbende forbedring af PAS-ordningen og omhandler kun almindelig PAS-rådgivning)

(1) Ja

(2) Nej

Rådgiver oplyser:

Er der i dette tilfælde indgået skriftlig aftale med Ankestyrelsen om skype- eller telefonrådgivning?

(1) Ja

(2) Nej

Er en rådgivningssamtale aflyst af forældre efter kl. 12 dagen før samtalen finder sted?

(1) Ja

(2) Nej

Er der tale om en dispensationssag, som er forevist rådgiver (dvs. 20 timer er forbrugt efter 1. januar 2016)

(1) Ja

(2) Nej

Forældres status (Udfyldes når et almindeligt rådgivningsforløb begynder)

(1) Eneadoptant

(2) Fraskilt

(3) Samlevende/gift

Barnet beskrives af forældre til PAS-rådgiver som: (Udfyldes når et almindeligt rådgivningsforløb begynder)

(1) Indelukket

(2) Udadreagerende

(3) Hyperaktiv

(4) Søvnvanskeligheder

(5) Græder og kan ikke trøstes

(6) Fysisk smerte

(7) Symptomer på stress

(8) Koncentrationsproblemer/uro

(9) Vanskeligt ved at fornemme andres og egne grænser

(10) Udsat for mobning

(11) Udsat for racisme

(12) Barnets tilknytningsvanskeligheder

(13) Andet (stikord) _____

Der er arbejdet med følgende problematikker: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et almindeligt rådgivningsforløb afsluttes)

- (1) Kontakten til barnet
- (2) Afkodning af barnets adfærd/signaler
- (3) Tilknytning
- (4) Indsigt i barnets følelsesliv
- (5) Håndtering af specifikke situationer i forhold til barnet
- (6) Andet (stikord) _____

Afsluttende rapportering: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et almindeligt rådgivningsforløb afsluttes)

	Nej	Lidt	Noget	Meget	Særdeles meget
Har forløbet påvirket problemstillingerne (1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	

Har familien været modtagelig for rådgivningen?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
---	------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------

Har familien - dig bekendt - fået anden professionel støtte til afhjælpning af problemstillingerne (dvs. ikke via PAS-ordningen)?

- (1) Nej
- (2) Før rådgivningen
- (3) Under rådgivningen

Brugerens navn

Brugerens CPR-nummmmer (uden bindestreg)

Dato for rådgivning (angiv dato som ddmmyyyy):

Antal timer i dag (max 2 timer)

(1) 1

(2) 2

Brugerens mailadresse

Er dette den første rådgivningstime (dvs. fra 1. januar 2016)?

(1) Ja

(2) Nej

Afsluttes forløbet med denne rådgivning? (afsluttes hvis rådgivning ikke benyttes i 3 mdr.)

(1) Ja

(2) Nej

Hvis ja, hvor mange timer har brugeren modtaget rådgivning (i alt i dette forløb)?

Er der benyttet anden PAS-rådgiver (dvs. fra 1. januar 2016)?

(1) Ja

(2) Nej

Hvis ja, hvor mange timer er der modtaget rådgivning hos anden rådgiver (fra 1. januar 2016)?

Brugeren oplyser:

Jeg er indforstået med, at PAS-rådgiver oplyser om den afholdte PAS-rådgivning, jf. side 2.
(Oplysningerne benyttes udelukkende til statistik og til løbende forbedring af PAS-ordningen)

(1) Ja

(2) Nej

Rådgiver oplyser:

Er der i dette tilfælde indgået skriftlig aftale med Ankestyrelsen om skype- eller telefonrådgivning?

(1) Ja

(2) Nej

Er en rådgivningssamtale aflyst af brugeren efter kl. 12 dagen før samtalen finder sted?

(1) Ja

(2) Nej

Brugers status (Udfyldes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb begynder)

(1) Single

(2) Fraskilt

(3) Samlevende/gift

Bruger henvender sig med: (Udfyldes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb begynder - afkryds gerne flere områder)

(1) Håndtering af frustrationer

(2) Søvnproblematikker

(3) Symptomer på stress

(4) Isolation/ensomhed

(5) Egen forældreevne

(6) Koncentrationsproblemer/uro

(7) Vanskeligt ved at fornemme andres og egne grænser

(8) Udsat for mobning

(9) Udsat for racisme

(10) Andet (stikord) _____

Der er arbejdet med følgende tematikker: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb afsluttes - afkryds gerne flere områder)

(1) Håndtering af frustrationer

(2) Søvnproblematikker

(3) Symptomer på stress

- (4) Isolation/ensomhed
- (5) Egen forældreevne
- (6) Koncentrationsproblemer/uro
- (7) Vanskeligt ved at fornemme andres og egne grænser
- (8) Udsat for mobning
- (9) Udsat for racisme
- (10) Andet (stikord) _____

Afsluttende rapportering: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb afsluttes)

	Nej	Lidt	Noget	Meget	Særdeles meget
Har forløbet påvirket problemstillingerne positivt?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Har brugeren været modtagelig for rådgivningen?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Har brugeren - dig bekendt - fået anden professionel støtte til afhjælpning af problemstillingerne (dvs. ikke via PAS-ordningen)?

- (1) Nej
- (2) Før rådgivningen
- (3) Under rådgivningen

Bilag 2. Spørgeskema til børn i børnegrupper

Kære deltager

Vi har brug for din feedback, da vi hele tiden prøver at gøre vores gruppetilbud bedre. Vi håber derfor, at du vil udfylde spørgeskemaet nedenfor. Du skal ikke skrive navn, da besvarelsen er anonym.

På forhånd tak.

Til barnet/den unge

- Hvor godt har det været at være med i gruppen?
- a. Ikke godt b. Nogenlunde c. Godt d. Meget godt
2. Hvor tryk har du følt dig i gruppen?
- a. Ikke tryk b. Lidt tryk c. Tryk d. Meget tryk
3. Hvordan synes du gruppelederne har været?
- a. Ikke gode b. Nogenlunde c. Gode d. Meget gode
4. Hvor meget synes du , at du har lært om dig selv og om at være adopteret?
- a. Meget lidt b. Lidt c. Ret meget d. Virkelig meget
5. Hvordan har det været at møde andre på din alder og høre deres historier?
- a. Ikke noget særligt b. Ok c. Godt d. Meget godt
6. Vil du anbefale vores grupper til andre adopterede?
- a. Nej b. Måske c. Det tror jeg d. Helt sikkert
7. Har du (efter du er startet i gruppen)talt mere med andre og/eller dine forældre om det at være adopteret?
- a. Nej b. Måske lidt c. Ja d. Meget mere
8. Har du lært noget, som du tror, kan hjælpe dig fremover?
- a. Nej b. Ikke noget ærligt c. Ja d. Virkelig meget
9. Er det noget, som du synes har været særligt godt i gruppeforløbet? (skriv så meget du vil)
10. Er der noget der ikke har været godt? (skriv så meget du vil)
11. Er der noget du synes, at vi gruppeledere skal gøre mere af, eller gøre mindre af fremover? (skriv så meget du vil)

Bilag 3. Spørgeskema til forældre med børn i børnegrupper

Kære forældre

Vi har brug for din feedback, da vi hele tiden prøver at gøre vores gruppetilbud bedre. Vi håber derfor, at du vil udfylde spørgeskemaet nedenfor. Du skal ikke skrive navn, da besvarelsen er anonym.

På forhånd tak.

Til forælder/forældre

1. Har du/I overordnet set været tilfreds(e) med gruppetilbuddet til dit/jeres barn?

Ikke tilfreds b. Lidt tilfreds c. Tilfreds d. Meget tilfreds

2. Hvad er dit indtryk af gruppetilbuddet med hensyn til følgende punkter?
 - 2.1. Gruppelederne:
 - a. Ikke gode b. Kunne have været bedre c. Ok d. Rigtig gode
 - 2.2. Lyst til deltagelse (hvilken interesse har du fornemmet hos dit barn)
 - a. Ikke interesseret b. Lidt interesseret c. interesseret d. Meget interesseret
 - 2.3. Udbytte af forløbet (Hvad har du fornemmet hos dit barn i forhold til udvikling af indsigt, redskaber til at klare sig, åbenhed i forhold til sin baggrund, fællesskab med andre adopterede)
 - a. Ringe udbytte b. Lidt udbytte c. Godt udbytte d. Rigtig godt udbytte
3. Vil du anbefale tilbuddet til andre?
 - a. Nej b. Måske c. Sikkert d. Helt sikkert
4. Har du/I forslag til ændringer i gruppetilbuddet eller andre kommentarer

Bilag 4. Spørgeskema til fagpersoner

Angiv hvilken type PAS-rådgivning der er tale om

(1)	☐	Almindelig PAS-rådgivning
(2)	☐	Obligatorisk PAS-rådgivning
(3)	☐	Voksne adopterede PAS-rådgivning

Barnets navn

Barnets CPR-nummer (uden bindestreg): Alternativt kan barnets fødselsdato oplyses hvis CPR-nummer ikke er muligt. Hvis fødselsdatoen oplyses, skrives der 9-taller som de sidste fire cifre.

Dato for rådgivning (angiv dato som ddmmyyyy):

Antal timer i dag

(1) 1

(2) 2

(3) 3

Forælders navn

Forælders mailadresse (kun én mailadresse oplyses):

Obligatorisk PAS-rådgivning (3 timer i tidsrummet 3 mdr. før barnets hjemtagelse og 3 timer i tidsrummet 3 mdr. efter barnets hjemtagelse. Max 3 timer pr. gang)

Er rådgivningen foregået i hjemmet (max 3 timer og kun efter hjemtagelsen af barnet)

(1) Ja

(2) Nej

Afsluttes den obligatoriske rådgivning med denne rådgivning?

(1) Ja

(2) Nej

Almindelig PAS-rådgivning (20 timer i alt op til barnets 18. år. Max 2 timer pr. gang)

Er dette den første rådgivningstime (i forhold til det aktuelle forløb)?

(1) Ja

(2) Nej

Afsluttes forløbet med denne rådgivning (afsluttes hvis rådgivning ikke benyttes i 6 mdr.)?

(1) Ja

(2) Nej

Er der benyttet anden PAS-rådgiver (dvs. fra 1. januar 2016)?

(1) Ja

(2) Nej

Hvis ja, hvor mange timer er der modtaget rådgivning hos anden rådgiver (fra 1. januar 2016)?

Jeg er indforstået med, at PAS-rådgiver oplyser om den afholdte PAS-rådgivning, jf. side 2(Oplysningerne benyttes til statistik og til løbende forbedring af PAS-ordningen og omhandler kun almindelig PAS-rådgivning)

(1) Ja

(2) Nej

Rådgiver oplyser:

Er der i dette tilfælde indgået skriftlig aftale med Ankestyrelsen om skype- eller telefonrådgivning?

(1) Ja

(2) Nej

Er en rådgivningssamtale aflyst af forældre efter kl. 12 dagen før samtalen finder sted?

(1) Ja

(2) Nej

Er der tale om en dispensationssag, som er forevist rådgiver (dvs. 20 timer er forbrugt efter 1. januar 2016)

(1) Ja

(2) Nej

Forældres status (Udfyldes når et almindeligt rådgivningsforløb begynder)

(1) Eneadoptant

(2) Fraskilt

(3) Samlevende/gift

Barnet beskrives af forældre til PAS-rådgiver som: (Udfyldes når et almindeligt rådgivningsforløb begynder)

(1) Indelukket

(2) Udadreagerende

(3) Hyperaktiv

(4) Søvnvanskeligheder

(5) Græder og kan ikke trøstes

(6) Fysisk smerte

(7) Symptomer på stress

(8) Koncentrationsproblemer/uro

(9) Vanskeligt ved at fornemme andres og egne grænser

(10) Udsat for mobning

(11) Udsat for racisme

(12) Barnets tilknytningsvanskeligheder

(13) Andet (stikord) _____

Der er arbejdet med følgende problematikker: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et almindeligt rådgivningsforløb afsluttes)

(1) Kontakten til barnet

(2) Afkodning af barnets adfærd/signaler

(3) Tilknytning

- (4) Indsigt i barnets følelsesliv
- (5) Håndtering af specifikke situationer i forhold til barnet
- (6) Andet (stikord) _____

Afsluttende rapportering: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et almindeligt rådgivningsforløb afsluttes)

	Nej	Lidt	Noget	Meget	Særdeles meget
Har forløbet påvirket problemstillingerne positivt? (1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	
Har familien været modtagelig for rådgivningen? (1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐	

Har familien - dig bekendt - fået anden professionel støtte til afhjælpning af problemstillingerne (dvs. ikke via PAS-ordningen)?

- (1) Nej
- (2) Før rådgivningen
- (3) Under rådgivningen

Brugerens navn

Brugerens CPR-nummmmer (uden bindestreg)

Dato for rådgivning (angiv dato som ddmmyyyy):

Antal timer i dag (max 2 timer)

- (1) 1
- (2) 2

Brugerens mailadresse

Er dette den første rådgivningstime (dvs. fra 1. januar 2016)?

(1) Ja

(2) Nej

Afsluttes forløbet med denne rådgivning? (afsluttes hvis rådgivning ikke benyttes i 3 mdr.)

(1) Ja

(2) Nej

Hvis ja, hvor mange timer har brugeren modtaget rådgivning (i alt i dette forløb)?

Er der benyttet anden PAS-rådgiver (dvs. fra 1. januar 2016)?

(1) Ja

(2) Nej

Hvis ja, hvor mange timer er der modtaget rådgivning hos anden rådgiver (fra 1. januar 2016)?

Brugeren oplyser:

Jeg er indforstået med, at PAS-rådgiver oplyser om den afholdte PAS-rådgivning, jf. side 2.
(Oplysningerne benyttes udelukkende til statistik og til løbende forbedring af PAS-ordningen)

(1) Ja

(2) Nej

Rådgiver oplyser:

Er der i dette tilfælde indgået skriftlig aftale med Ankestyrelsen om skype- eller telefonrådgivning?

(1) Ja

(2) Nej

Er en rådgivningssamtale aflyst af brugeren efter kl. 12 dagen før samtalen finder sted?

(1) Ja

(2) Nej

Brugers status (Udfyldes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb begynder)

- (1) Single
- (2) Fraskilt
- (3) Samlevende/gift

Bruger henvender sig med: (Udfyldes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb begynder - afkryds gerne flere områder)

- (1) Håndtering af frustrationer
- (2) Søvnproblematikker
- (3) Symptomer på stress
- (4) Isolation/ensomhed
- (5) Egen forældreevne
- (6) Koncentrationsproblemer/uro
- (7) Vanskeligt ved at fornemme andres og egne grænser
- (8) Udsat for mobning
- (9) Udsat for racisme
- (10) Andet (stikord) _____

Der er arbejdet med følgende tematikker: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb afsluttes - afkryds gerne flere områder)

- (1) Håndtering af frustrationer
- (2) Søvnproblematikker
- (3) Symptomer på stress
- (4) Isolation/ensomhed
- (5) Egen forældreevne
- (6) Koncentrationsproblemer/uro
- (7) Vanskeligt ved at fornemme andres og egne grænser
- (8) Udsat for mobning

- (9) Udsat for racisme
- (10) Andet (stikord) _____

Afsluttende rapportering: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb afsluttes)

	Nej	Lidt	Noget	Meget	Særdeles meget
Har forløbet påvirket problemstillingerne positivt? (1)	☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Har brugeren været modtagelig for rådgivningen?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
---	------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------

Har brugeren - dig bekendt - fået anden professionel støtte til afhjælpning af problemstillingerne (dvs. ikke via PAS-ordningen)?

- (1) Nej
- (2) Før rådgivningen
- (3) Under rådgivningen

Bilag 5. Skema til udfyldelse af PAS-rådgivere

Rådgivning af voksne adopterede og adoptivfamilier (PAS)

Skemaet udfyldes, når der har været afholdt en rådgivningssamtale. Bemærk: Der er en egenbetaling på 100 kr. pr. time til rådgiver. Der er ingen egenbetaling, når der er tale om den obligatoriske rådgivning.

Angiv hvilken type PAS-rådgivning der er tale om

- (1) Almindelig PAS-rådgivning
- (2) Obligatorisk PAS-rådgivning
- (3) Voksne adopterede PAS-rådgivning

Barnets navn

Barnets CPR-nummer (uden bindestreg): Alternativt kan barnets fødselsdato oplyses hvis CPR-nummer ikke er muligt. Hvis fødselsdatoen oplyses, skrives der 9-taller som de sidste fire cifre.

Dato for rådgivning (angiv dato som ddmmyyyy):

Antal timer i dag

(1)	☐	1
(2)	☐	2
(3)	☐	3

Forælders navn

Forælders mailadresse (kun én mailadresse oplyses):

Obligatorisk PAS-rådgivning (3 timer i tidsrummet 3 mdr. før barnets hjemtagelse og 3 timer i tidsrummet 3 mdr. efter barnets hjemtagelse. Max 3 timer pr. gang)

Er rådgivningen foregået i hjemmet (max 3 timer og kun efter hjemtagelsen af barnet)

(1)	☐	Ja
(2)	☐	Nej

Afsluttes den obligatoriske rådgivning med denne rådgivning?

(1)	☐	Ja
(2)	☐	Nej

Almindelig PAS-rådgivning (20 timer i alt op til barnets 18. år. Max 2 timer pr. gang)

Er dette den første rådgivningstime (i forhold til det aktuelle forløb)?

(1) Ja

(2) Nej

Afsluttes forløbet med denne rådgivning (afsluttes hvis rådgivning ikke benyttes i 6 mdr.)?

(1) Ja

(2) Nej

Er der benyttet anden PAS-rådgiver (dvs. fra 1. januar 2016)?

(1) Ja

(2) Nej

Hvis ja, hvor mange timer er der modtaget rådgivning hos anden rådgiver (fra 1. januar 2016)?

Jeg er indforstået med, at PAS-rådgiver oplyser om den afholdte PAS-rådgivning, jf. side 2(Oplysningerne benyttes til statistik og til løbende forbedring af PAS-ordningen og omhandler kun almindelig PAS-rådgivning)

(1) Ja

(2) Nej

Rådgiver oplyser:

Er der i dette tilfælde indgået skriftlig aftale med Ankestyrelsen om skype- eller telefonrådgivning?

(1) Ja

(2) Nej

Er en rådgivningssamtale aflyst af forældre efter kl. 12 dagen før samtalen finder sted?

(1) Ja

(2) Nej

Er der tale om en dispensationssag, som er forevist rådgiver (dvs. 20 timer er forbrugt efter 1. januar 2016)

(1) Ja

(2) Nej

Forældres status (Udfyldes når et almindeligt rådgivningsforløb begynder)

- (1) Eneadoptant
- (2) Fraskilt
- (3) Samlevende/gift

Barnet beskrives af forældre til PAS-rådgiver som: (Udfyldes når et almindeligt rådgivningsforløb begynder)

- (1) Indelukket
- (2) Udadreagerende
- (3) Hyperaktiv
- (4) Søvnvanskeligheder
- (5) Græder og kan ikke trøstes
- (6) Fysisk smerte
- (7) Symptomer på stress
- (8) Koncentrationsproblemer/uro
- (9) Vanskeligt ved at fornemme andres og egne grænser
- (10) Udsat for mobning
- (11) Udsat for racisme
- (12) Barnets tilknytningsvanskeligheder
- (13) Andet (stikord) _____

Der er arbejdet med følgende problematikker: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et almindeligt rådgivningsforløb afsluttes)

- (1) Kontakten til barnet
- (2) Afkodning af barnets adfærd/signaler
- (3) Tilknytning
- (4) Indsigt i barnets følelsesliv
- (5) Håndtering af specifikke situationer i forhold til barnet

(6) Andet (stikord) _____

Afsluttende rapportering: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et almindeligt rådgivningsforløb afsluttes)

	Nej	Lidt	Noget	Meget	Særdeles meget
Har forløbet påvirket problemstillingerne positivt?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐

Har familien været modtagelig for rådgivningen?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
---	------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------	------------------------------

Har familien - dig bekendt - fået anden professionel støtte til afhjælpning af problemstillingerne (dvs. ikke via PAS-ordningen)?

- (1) Nej
- (2) Før rådgivningen
- (3) Under rådgivningen

Brugerens navn

Brugerens CPR-nummmmer (uden bindestreg)

Dato for rådgivning (angiv dato som ddmmyyyy):

Antal timer i dag (max 2 timer)

- (1) 1
- (2) 2

Brugerens mailadresse

Er dette den første rådgivningstime (dvs. fra 1. januar 2016)?

- (1) Ja
- (2) Nej

Afsluttes forløbet med denne rådgivning? (afsluttes hvis rådgivning ikke benyttes i 3 mdr.)

(1) Ja

(2) Nej

Hvis ja, hvor mange timer har brugeren modtaget rådgivning (i alt i dette forløb)?

Er der benyttet anden PAS-rådgiver (dvs. fra 1. januar 2016)?

(1) Ja

(2) Nej

Hvis ja, hvor mange timer er der modtaget rådgivning hos anden rådgiver (fra 1. januar 2016)?

Brugeren oplyser:

Jeg er indforstået med, at PAS-rådgiver oplyser om den afholdte PAS-rådgivning, jf. side 2.
(Oplysningerne benyttes udelukkende til statistik og til løbende forbedring af PAS-ordningen)

(1) Ja

(2) Nej

Rådgiver oplyser:

Er der i dette tilfælde indgået skriftlig aftale med Ankestyrelsen om skype- eller telefonrådgivning?

(1) Ja

(2) Nej

Er en rådgivningssamtale aflyst af brugeren efter kl. 12 dagen før samtalen finder sted?

(1) Ja

(2) Nej

Brugers status (Udfyldes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb begynder)

(1) Single

(2) Fraskilt

(3) Samlevende/gift

Bruger henvender sig med: (Udfyldes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb begynder - afkryds gerne flere områder)

- (1) Håndtering af frustrationer
- (2) Søvnproblematikker
- (3) Symptomer på stress
- (4) Isolation/ensomhed
- (5) Egen forældreevne
- (6) Koncentrationsproblemer/uro
- (7) Vanskeligt ved at fornemme andres og egne grænser
- (8) Udsat for mobning
- (9) Udsat for racisme
- (10) Andet (stikord) _____

Der er arbejdet med følgende tematikker: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb afsluttes - afkryds gerne flere områder)

- (1) Håndtering af frustrationer
- (2) Søvnproblematikker
- (3) Symptomer på stress
- (4) Isolation/ensomhed
- (5) Egen forældreevne
- (6) Koncentrationsproblemer/uro
- (7) Vanskeligt ved at fornemme andres og egne grænser
- (8) Udsat for mobning
- (9) Udsat for racisme
- (10) Andet (stikord) _____

Afsluttende rapportering: (Udfyldes og vurderes af PAS-rådgiver når et rådgivningsforløb afsluttes)

	Nej	Lidt	Noget	Meget	Særdeles meget
Har forløbet påvirket problemstillingerne positivt?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Har brugeren været modtagelig for rådgivningen?	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐	(4) ☐	(5) ☐
Har brugeren - dig bekendt - fået anden professionel støtte til afhjælpning af problemstillingerne (dvs. <u>ikke</u> via PAS-ordningen)?					
(1)	☐	Nej			
(2)	☐	Før rådgivningen			
(3)	☐	Under rådgivningen			

Ankestyrelsen